

LANDSBYGD.FI

Sjukdomsskyddet på gårdar med djur

Webbinarium 29.5.2019

Jarkko Niemi, Marja Kallioniemi,
Hannele Suvanto & Gun Wirtanen

Projektet Konkurrenskraft genom biosäkerhet inom djurproduktionen
(Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta-hanke)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

HELSINGFORS UNIVERSITET
JURALIA-INSTITUTET

SeAMK

Luke
NATURRESURSIINSTITUTET

”Ett väl fungerande sjukdomsskydd är ett finländskt arbetssätt. Var en del av en denna fungerande produktionskedja!”

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
BIOTALIA-INSTITUTET

SeAMK

Systematik i förebyggandet av sjukdomar

- Sjukdomsskyddet kan förbättras med olika medel.
- Identifiering av bristerna i sjukdomsskyddet förutsätter att de olika områdena undersöks systematiskt, punkt för punkt:
 - **Används rätta förebyggande åtgärder** och utförs de korrekt?
 - för levande och döda djur
 - för foder och vatten
 - för människor, varor och skadedjur mm.
 - Hur upprätthålls djurens hälsa?
 - Hur förebyggs spridningen av sjukdomar?
 - på gården
 - inom gården
 - från en gård till en annan

Systematik i förebyggandet av sjukdomar

Checklistan används för att gå igenom olika sätt och för att planera åtgärder enligt gårdens behov. Skriv ner:

- Är åtgärden redan i skick på gården?
- Vad görs i praktiken för var och en åtgärd?
Ett bredare mål kan uppnås genom delmål.
- Schemalägg planerna
- Utämnd ansvarig person för genomförandet.

Exempel på checklista

ÅTGÄRD	I ORDNING? <i>Ja / Nej</i>	VAD GÖR MAN PÅ DEN ENSKILDA GÅRDEN?	TIDTABELL	PERSON SOM SKÖTER OM ÄRENDET
Överför inte djursjukdomar till gården med livdjur som köps in	?	Ta reda på hurudan djursjukdomssituationen är på gården därifrån djuret köps	Alltid i samband med inköp av djur	Kirsti P.
Försäljning av livdjur till en annan djurhållningsgård	?	Beställ intyg av veterinären över djurets, vilket skall säljas, hälsotillstånd före djuret skall säljas	Alltid i samband med försäljning av livdjur	Kalevi S.
.....

Djurhandel

- Inom djurhandeln överförs smittosamma djursjukdomar mest effektivt genom direktkontakt med djur dvs. genom att röra vid djuren eller via sekret ss. gödsel, urin, slem.
- Det lönar sig att vara noggrann!
- En viktig grundprincip inom djurhandeln enligt Djurens hälsa ETT rf är:

***Först utbyts informationen om hälsotillståndet,
därefter överförs djuren.***

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
BIOTALIA-INSTITUTET

SeAMK

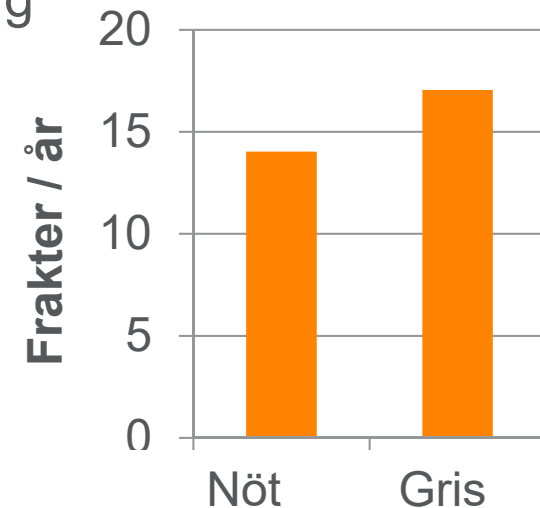

LUKE
NATURRESURSIINSTITUTET

Åtgärder inom djurhandel

- I det fall att du är i beråd att köpa djur skall du ta reda på sjukdomssituationen på anskaffningsstället.
- I det fall att du skall sälja djur, skall du skaffa ett intyg av veterinären om djurets/djurens hälsotillstånd.
- Var speciellt noggrann i det fall att du köper djur, som hämtats från ett annat land.
- Å smittskyddets vägnar är det bra att begränsa:
 - antalet gårdar från vilka man köper djur,
 - antalet gånger djuren införskaffas och
 - antalet djur som införskaffas.

Frakter i genomsnitt
st/gård år 2015

Källa: Lyytikäinen & Niemi (2018)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
BIOTALIA-INSTITUTET

SeAMK

LUKE
NATURRESURSIINSTITUTET

Åtgärder inom djurhandel

- Säkerställ att patogener inte sprids under transport.
- Flytta djur som skall föras bort från gården till **lastningsområdet nära ytterdörren**, så att de personer som sköter om transporten inte behöver gå in i djurstallet; inga direkta luftströmmar mellan lastningsområdet och djurstallet.
- Det rekommenderas att **isoleringen eller karantänen** vid djurinköp till gården skall vara 3-4 veckor lång för nötkreatur respektive minst 4 veckor för grisar.
- Djuret flyttas till avdelningen med andra produktionsdjur efter perioden i karantän. I karantänområdet skall det finnas egen ingång med sluss. Under karantänen kan man ta prov av djuren och ge djuren de vaccineringar de behöver.

Djurens motståndskraft, åtgärder

- **Djurtätheten** påverkar djurens motståndskraft och hälsotillstånd. **Placera inte för många djur i olika åldrar i samma bås.** Rengör båsen i samband med byte av djurgrupper.
- Sköt om att **luftcirkulationen** är god i djurstallet, att det finns tillräckligt med **näring och vatten** samt att djuren har möjlighet till ett för arten **konventionellt beteende**
- Sjuka djur placeras skilt i **sjukavdelningen**, från vilken luftströmningar till andra delar av stallet inte förekommer. Hela utrymmet för sjuka fylls och töms på en gång. **Efter varje användning rengörs och desinficeras utrymmet.**
- **Ordning av vårdjobben:** börja skötsel med de yngsta och fortsätt till äldre grupper i tur och ordning varefter djuren i karantänen sköts och till sist de sjuka djuren.
- Det är möjligt att patogener sprids vid insemination med kontaminerad sperma.

Sluss och skyddskläder

- Patogener kan spridas med varje **människa, fordon eller arbetsredskap** till och från gården.
- Det lönar sig att låsa djurstallets dörr. Fäst infoskyltar om sjukdomsskyddet i djurstallet för dem som kommer till gården.
- **Ordna en smittospärr**, där man klart avgränsar djurens område från yttre områden, **i djurstallet**.
- Gå inte in i djurstallet utan att byta skodon och skyddskläder samt utan att tvätta händerna!
- Erbjud skyddskläder och skodon åt gästerna samt tvättställ där man kan tvätta händerna.
- Berätta klart och tydligt åt gästerna hur man skyddar sig mot sjukdomar.
- Ge råd och kontrollera att var och en följer föreskrifterna.

Våga påpeka och ingripa, det är ju ägaren, som ansvarar för gårdens sjukdomsskydd!

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
MARRALLA-INSTITUTET

SeAMK

Luke
NATURRESURSIINSTITUTET

Utländsk arbetskraft och resande

- En arbetare som kommer från utlandet badar bastu genast då hen kommer tillbaka till Finland. Kläderna tvättas, skodon rengörs och desinficeras. Mellanmål hämtat från utlandet får inte hämtas varken till gården eller till djurstallet.
- Det skall finnas en tidsfrist på minst 48 timmar mellan djurkontakt i utlandet och vistelse i ett djurstall i Finland. Av dessa 48 timmar skall minst 24 timmar vara i Finland.
- Då du planerar en resa utomlands skall du ta reda på djursjukdomstillståndet i landet. Det rekommenderas att man inte reser till ett land, där man påträffat eller där man misstänker att man har farliga eller lättspredda djursjukdomar.
- Ta reda på Djurens hälsa ETT rf:s råd om utomlandsresor och följ dem!

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
BIOTALIA-INSTITUTET

SeAMK

Luke
NATURRESURSIINSTITUTET

Rena och smutsiga rutter i djurstallet

Bestäm de rena och smutsiga rutterna på gården. Vägled både personer och trafik!

- Längs den smutsiga ruten rör sig allt som kommer till och far från gården dvs. gödsel, slam, foder, djurtransporter, kadaver och gäster. Längs den smutsiga ruten kan man gå med smutsiga skodon.
- Längs den rena ruten leds interna transporter. Här används endast rena skodon och fordon, som har rengjorts och desinficerats. Rengör skodon, kläder, arbetsredskap och fordon då de hämtas från smutsiga ruten till den rena.

Se till att den rena och den smutsiga ruten inte korsar varandra. I det fall att rutterna korsar varandra skall korsningsplatsen förses med ramp, täckas den med torrströ eller fin kalk.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
BIOTALIA-INSTITUTET

SeAMK

Luke
NATURRESURSIINSTITUTET

Uppbevaring och förstörelse av kadaver

- För bort **kadavret från djurstallet så fort som möjligt.**
- Förstör kadavret genom att föra det till förbrännings-anläggning. Honkajoki Oy ansvarar för insamling av gris-, fjäderfä- och idisslarkadaver. Beställ avhämtning från <https://raatonetti.fi/> eller via telefonnumret 010 834 6460.
- Vid behov kan **kadavret uppbevaras i en skyddad och sval plats t.ex. i kadaverkupan.** Den rekommenderade uppbevaringstemperaturen är 0 ...+ 6 °C. Kupan måste vara vattentät och lätt att tömma. **Kupan rengörs, tvättas och desinficeras efter varje tömning.**
- **Se till att varken vilda djur eller sällskapsdjur kommer i kontakt med det döda djuret,** före det avhämtas och förstörs.
- Döfödda djur kan grävas ner i jorden. **Kom ihåg bokföringen för de två senaste åren.**

Kvaliteten av foder och dricksvatten

- Skaffa djurfoder från leverantörer på ETT rf:s positivlista.
- Säkerställ att man undersökt utländskt foder att det innehåller varken djursjukdomsalstrare eller salmonella.
- I hela EU är det förbjudet att mata människomatresten åt produktionsdjur.
- Se till att foderlagret hålls rent. Förhindra att skadedjur ss. vilda fåglar och råttor inte kommer åt fodret eller in i foderlagret.
- Bekämpa skadedjur kontinuerligt, speciellt på höstarna. Gynna giftfria bekämpningsmetoder. Giftbeten får endast i undantagsfall användas kontinuerligt.
- Förhindra att gnagare bygger bo i närheten av produktionsbyggnaden genom att ansa omgivningen. Kom ihåg risken för **salmonella!**
- Se till att djuren har dricksvatten av god kvalitet. Ta regelbundet prov av dricksvattnet.

Rengöring och desinficering av djurstallet

- Rengör alltid utrymmena då djuren förts bort från avdelningen.
- **Använd ordentliga skyddskläder, inandningsskydd, skyddsglas etc.**
- Olika skeden i rengöringen: torrengöring, tågtryckstvätt, blötläggning, fuktig rengöring och torkning. Ta mekaniskt bort att synlig smuts! Använd rengöringsmedel. Torkningen tar ca. 2 dygn, i fjäderfågårdar max. 24 h.
- Desinficeringen kan genomföras som torr eller våt desinficering; den senare med lågtryckstvätt. Torr desinficering utförs på torr ytor varefter liggytan täcks med torrströ. I våt desinficering sprids desinficeringsmedlet med lämpligt munstycke. Skummande desinficeringsmedel tränger bättre in i ytornas porer. Skölj med vatten, så att djuren inte får i sig desinficeringsmedel ur vattenansamlingarna på golvet. Låt ytorna torka.

En ren levnadsmiljö förbättrar produktionen, minskar på djurens sjukdomstryck och ökar djurens välmående!

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen

LANDSBYGD.FI

HELSINGFORS UNIVERSITET
MARRALLA-INSTITUTET

SeAMK

Luke
NATURRESURSIINSTITUTET

Tack!

å ”Konkurrenskraft genom biosäkerhet inom
djurproduktionen” -projektets vägnar
(Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta
-hanke)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden